

Paras paikka osallistua ja vaikuttaa

Kaarinan kaupungin osallisuus- ja
vaikuttamissuunnitelma 2019-2021

Kaarina

Sisällysluettelo

- Mitä osallisuus ja vaikuttaminen ovat?
- Osallisuuden edistäminen Kaarina-strategiassa ja nykytila
- Osallisuus- ja vaikuttamissuunnitelman valmistelu
- Osallisuuden ja vaikuttamisen painopisteet ja kehittämiskohteet vuosina 2019-2021
  - Aluetyö
  - Osallistava budjetointi
  - Viestintä ja verkkopalveluiden uudistus
  - Osallistumisen paikat ja tilat
  - Osallisuustyön kehittäminen ja resursointi
- Osallisuuspauksia

**Mitä osallisuus ja
vaikuttaminen ovat?**

Osallistuminen ja osallisuus – määritelmä

- **Osallistuminen** on kollektiivista ihmisten välistä vuorovaikutuksellista toimintaa, jonka tarkoituksena on tuoda julki asianomaisille tärkeitä asioita, tukea tai vastustaa vallitsevaa tilannetta tai tehdä uusia avauksia. Osallistumiseen sisältyy ajatus kansalaisesta subjektina, joka haluaa, osaa ja saa toimia välittömänä vaikuttajana itselleen tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa.
- **Osallisuus** on laaja-alaisempi käsite kuin osallistuminen. Osallisuus on oikeuksia ja velvollisuuksia, kuulumista ja vastuunkantamista. Osallisuus liittyy edustuksellisen demokratian kehittämiseen. Se voi olla myös laissa sääntelemätöntä omaehtoista kansalaistoimintaa tai järjestöosallisuutta ja edellyttää yhteisöä, jossa osallisuus on mahdollista käytännössä. Osallisuuden muotoja ovat tieto-osallisuus, suunnitteluosallisuus, päätösosallisuus ja toimintaosallisuus.

Osallistuminen ja osallisuus kuntalaisissa

- Edustuksellista demokratiaa täydentämään on erityisesti 1990-luvulta lähtien kehitetty suoran osallistumisen käytäntöjä, joiden kautta kuntalaiset voivat suuremmin vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
- Kuntalain (22 §) mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunta voi vapaasti päättää siitä, miten se tämän velvollisuutensa käytännössä toteuttaa.
- Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti
  - järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja
  - selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
  - valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
  - järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
  - suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
  - tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.
- Lisäksi Kuntalaissa (26-28 §) on velvoite asettaa kuntaan ns. vaikuttamistoimielimiä, jotka ovat edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamiskanavia.
- Lain velvoittamia vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto.

Kuntalaki ja osallisuuden muodot

Tieto-osallisuus: asukkaalla on oikeus tiedon saamiseen ja tuottamiseen.

Kuntalaki § 22:

- järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja

Suunnitteluosallisuus: asukas osallistuu itseään (ja asuinympäristöään) koskevan toiminnan ja palvelujen suunnitteluun.

Kuntalaki § 22:

- valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
- järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
- suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;

Päätösosallisuus: asukas osallistuu itseään tai esim. asuinaluettaan koskevan päätöksenteon valmisteluun ja päätöksentekoon.

Kuntalaki § 22:

- selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa

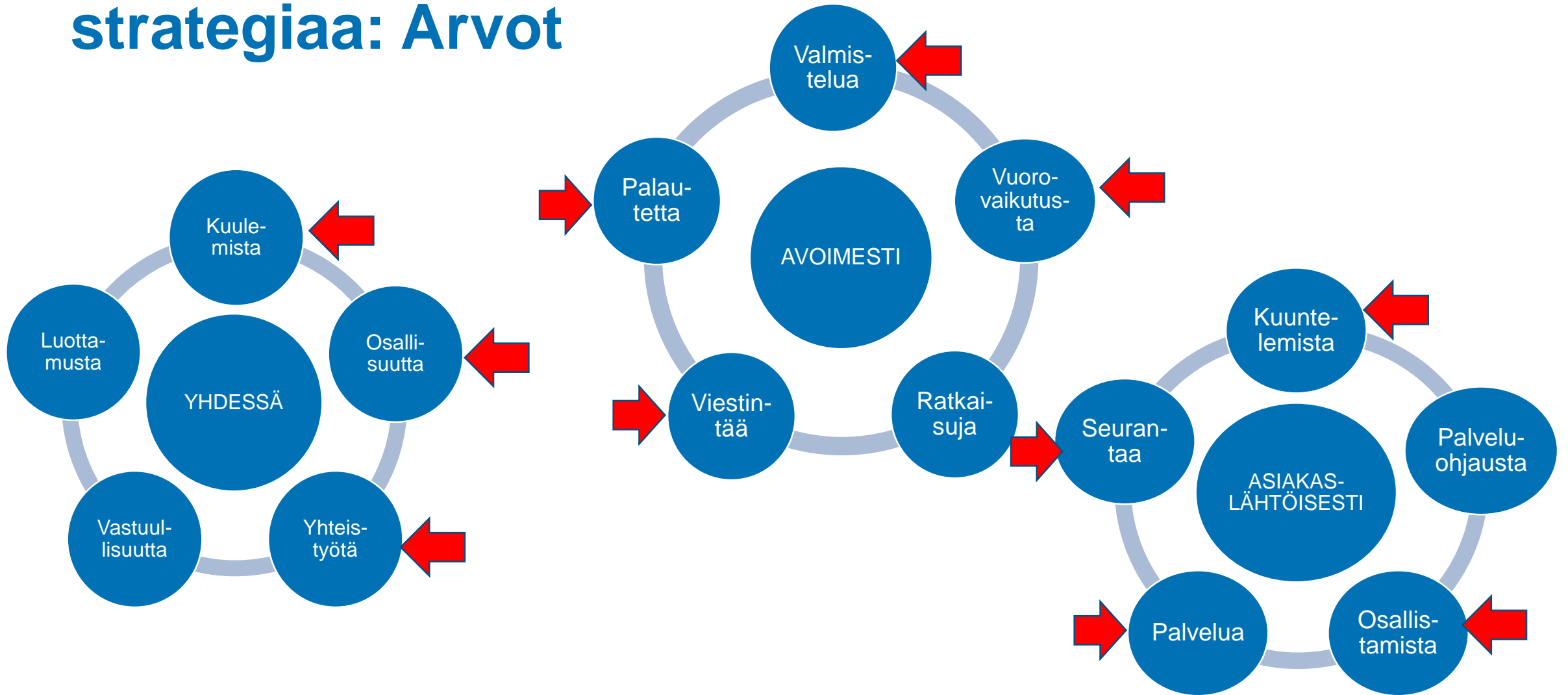
Toimintaosallisuus: asukkaan omaa toimintaa ja konkreettista osallistumista omassa lähiympäristössään.

Kuntalaki § 22:

- tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua

Osallisuuden edistäminen Kaarina-strategiassa ja nykytila

Osallisuus ja vaikuttaminen osana Kaarina-strategiaa: Arvot

Osallisuus ja vaikuttaminen osana Kaarina-strategiaa: Päämäärät

Vastuullinen johtaminen

- Kokonaisvaltainen tapa tarkastella valmisteltavia ja päätettäviä asioita

Hyvinvoinnin edistäminen ennakoivasti

- Toimiva järjestöyhteistyö

Viihtyisä, turvallinen ja toimiva lähiympäristö

- Aloitekykyisyys ja innovatiivisuus
- Kaikkien toimijoiden huomioiminen ja osallistaminen

Sujuvat ja turvalliset arjen palvelut läheltä

- Aktiivinen tiedottaminen palveluista ja niihin liittyvistä muutoksista
- Sähköisten palveluiden mahdollistaminen ja kehittäminen vastaamaan kuntalaisten tarpeita

Osallisuuden nykytila Kaarinassa

- Osallisuutta parantamalla kunta edistää hyvinvointia ja elinvoimaa ja siksi se on myös osa terveydenedistämisen aktiivisuuden (TEA-viisari) mittaamista Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen näkökulmasta.
- TEA-viisarin arvot vaihtelevat välillä 0-100, joista tulos 100 on paras mahdollinen.

	Kaarina	Koko maa
Kuntajohto (2017)	54	78
Perusopetus (2017)	51	61
Lukiokoulutus (2016)	65	75
Liikunta (2018)	100	92
Perusterveydenhuolto (2018)	92	81

Esim. osallisuuden tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely, osallistaminen palveluiden suunnitteluun

Esim. vanhempainyhdistys- ja tukioppilastoiminta, oppilaiden vaikutusmahdollisuudet

Esim. vanhempainyhdistys- ja opiskelijakuntatoiminta, opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet

Esim. seurojen edustajien asiantuntijaelin ja erilaisten vaikuttamistapojen hyödyntäminen

Esim. asiakaspalautteet, erilaisten osallistumis- ja vaikuttamistapojen hyödyntäminen

- TEA-viisarin tulosten mukaan osallisuuden edistämisessä on vielä kehitettävää ensisijaisesti kuntajohdossa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.

Osallisuus- ja vaikuttamissuunnitelman valmistelu

Suunnitelman valmistelu asukkaita kuunnellen

- Osallistamistilaisuudet:

- Nuorisovaltuusto 09.10.2018
- Aluetyöryhmät 11.10.2018
- Vammaisneuvosto 01.11.2018
- Vanhus- ja veteraanineuvosto 19.12.2018

- Tilaisuuksissa aineistoa osallisuus- ja vaikuttamissuunnitelmaa varten koottiin osallisuuspelin avulla.
- Osallisuuspelissä pohdittiin osallisuuden hyötyjä ja mahdollisuuksia sekä tutustuttiin osallisuuden eri menetelmiin. Pelin tuloksena syntyi suunnitelma siitä, minkälaisia osallisuusmenetelmiä, kenen kanssa ja millä aikataululla niitä toteutetaan valitussa kehityskohteessa. Peli huipentui osallisuuslupaukseen: mitä osallistajat lupasivat tehdä osallisuuden eteen?
- Osallisuussuunnitelman ovat koostaneet osallistamistilaisuuksien tulosten ja muun taustamateriaalin perusteella hyvinvointikoordinaattori Hanna Inkeroinen ja hallintojohtaja Päivi Antola.

**Osallisuuden ja
vaikuttamisen painopisteet ja
kehittämiskohteet vuosina
2019 - 2021**

Osallisuuden ja vaikuttamisen painopisteet ja kehittämiskohteet vuosina 2019-2021

1. Aluetyö
2. Osallistava budjetointi
3. Viestintä ja verkkopalveluiden uudistus
4. Osallistumisen paikat ja tilat
5. Osallisuustyön kehittäminen ja resursointi

Aluetyö

Aluetyöryhmät Kaarinassa 2016

Keskusta / Hovirinta:

- Rintala Tuire (koulutus)
- Nieminen Minna (vanhuspalvelut)
- Huhtala Tiina (Varhaiskasvatus)
- Heiniö Heidi (kirjasto)
- ? (koulutus)
- Haanpää Juha (nuorisopalvelut)
- Vaara Satu (sosiaalipalvelut)
- Lintunen Eliisa (kouluterveydenhuolto)
- Hartikainen Johanna (perhekeskus)

Littoinen:

- Kavantola Katariina (koulutus)
- Bergskaug Mia (vanhuspalvelut)
- Varjonen Heli (varhaiskasvatus)
- Hyppönen Merja (kirjasto)
- Linnavuori Maarit (neuvolan perhetyö)
- Koskinen Kati (nuorisopalvelut)
- ? (kouluterveydenhuolto)
- Kettunen Raimo (sosiaalipalvelut)
- Virkki Marja-Leena (vammaispalvelut)

Kuusisto:

- Vainikainen Katja (varhaiskasvatus)
- Ketola Matti (koulutus)
- Florea Laura (vanhuspalvelut)
- Okko-Holck Riikka (perhekeskus)
- Kankaristo Tytti (nuorisopalvelut)
- Salminen Anna (sosiaalipalvelut)
- Tikkanen Salla (vammaispalvelut)
- Yli-Kerttula Riikka (terveydenhoitaja)

Piikkiö:

- Leppäniemi Jyrki (koulutus)
- Kaiskola Tuulia (vanhuspalvelut)
- Nuutinen Jari (nuoriso)
- Kuusinen Terhi (varhaiskasvatus)
- Veston Anri (kirjasto)
- Rantanen Tarja (neuvolan perhetyö)
- Blomqvist Patrik (nuorisopalvelut)
- Mikkonen Merja (terveydenhoitaja)
- Marianne Hopiavuori (Yppi)
- Paasivirta Johanna (sosiaalipalvelut)
- 3. sektori / Piikkiön SRK, MLL, Yrittäjät, vanhempainyhdistys

Piispanristi:

- Rantala Jaana (vanhuspalvelut)
- Reponen Mira (vanhuspalvelut)
- Tuominen Tiina (koulutus)
- Banauliker Pauliina (perhekeskus)
- Järvinen Jere (nuorisopalvelut)
- Anita Marttala, jonka sijaisena aluksi Annika Oldenburg (sosiaalipalvelut)
- Pasi Saario (ympäristöpalvelut)
- mahdollisia 3. sektorin toimijoita: Sos-lapsikylä, Säde, vanhempainyhdistys, omakotiyhdistys

Aluetyöryhmät ovat vuosina 2018-2019 järjestäneet esimerkiksi asukasilloja, kirppistapahtumia, hyvinvointi-illan, kirjoittaneet lehtikirjoituksia, osallistuneet aluetyönä Piikkiöpäivään.

Aluetyö Kaarinassa

Vastuutaho: kaikki palvelualueet ja hyvinvointikoordinaattori

- Aluetyön lähtökohdat Kaarinassa:
  - Alueiden hyvinvointi lisääntyy alueellisilla toimilla.
  - Alueita kehitetään alueiden erityispiirteet huomioiden.
  - Alueiden eri toimijat (kaupunki, asukkaat, yhdistykset) tutustuvat toisiinsa ja löytävät luontevia yhteistyömahdollisuuksia.
  - Aluetyössä hyödynnetään monipuolisesti erilaisia matalan kynnyksen osallistumisen muotoja (esim. sosiaalinen media, muut digitaaliset kanavat).
- Jokaiselle aluetyöryhmälle on varattu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen talousarvioon 2000 € / vuosi.
  - Jokainen aluetyöryhmä valmistelee vuosittain suunnitelman aluetyöryhmien käyttöön varatun määrärahan käytöstä. Suunnitelmat ja toteutetut toimenpiteet esitellään kerran vuodessa aluetyöryhmien yhteisessä tapaamisessa. Hyvinvointikoordinaattori vastaa tämän tilaisuuden koollekutsumisesta.

Aluetyö Kaarinassa

Vastuutaho: kaikki palvelualueet ja hyvinvointikoordinaattori

- Aluetyön kehittämistoimenpiteet:
  - Aluetyöryhmien kokoonpanon uudistaminen ja laajentaminen niin, että hyödynnetään mahdollisimman pitkälle työryhmien nykyisiä kokoonpanoja ja lisäksi työhön kutsutaan mukaan alueella toimivia yhdistyksiä ja myös asukkaita.
  - Tavoitteena on, että vähitellen toiminnan vetovastuu siirtyy alueen asukkaille ja muille toimijoille. Kaupunki on kuitenkin edelleen aktiivisesti mukana toiminnassa.
  - Aluetyöryhmille nimetään vastuuhenkilöt kultakin viideltä palvelualueelta. Palvelualueen tulee varata ko. henkilöille työaika tämän tehtävän hoitamiseen. Alustava vastuunjakosuunnitelma:
    - Keskusta / Hovirinta: hallintopalvelut
    - Kuusisto: sosiaali- ja terveystyöpalvelut
    - Piispanristi: kaupunkikehityspalvelut
    - Littoinen: tekniset palvelut
    - Piikkiö: sivistystyöpalvelut
  - Vastuuhenkilöiden tehtävänä on toimia aluetyöryhmien toiminnan koordinaattorina. Vastuuhenkilöitä voi olla useita ja olennaista on, että aluetyöryhmän tehtävät jakautuvat työryhmän jäsenten kesken. (YHDESSÄ!)

Osallistava budjetointi

Osallistava budjetointi

Vastuutaho:
talousjohtaja

- Osallistuva budjetointi tarkoittaa talouden ja demokratian yhdistämistä. Asukkaat otetaan siinä mukaan pohtimaan ja myös päättämään siitä, mihin ja miten taloudelliset resurssit käytetään. Osallistavaan budjetointiin ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa tapaa vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin.
- Kaupunginhallitus 4.2.2019 on päättänyt hakea Valtionkonttorilta kuolinpesän omaisuutta ja kohdentaa sen osallistavan budjetoinnin kokeiluun ja aluetyöryhmien käyttöön oman alueensa asukkaita kuullen.
- Valtionkonttori on myöntänyt 15.3.2019 Kaarinan kaupungille kuolinpesän omaisuuden osallistavan budjetoinnin kokeilemiseen osana kaupungin osallisuus- ja vaikuttamissuunnitelmaa vuosina 2019-2021.
- Osallistavan budjetoinnin kokeiluun on käytettävissä noin 16 000 euroa.
- Vuoden 2020 aikana valmistellaan periaatteet osallistavan budjetoinnin kokeiluun Kaarinassa ja järjestetään tarvittava koulutus aluetyöryhmille.

Viestintä ja verkkopalveluiden uudistus

Verkkopalvelu osallisuuden työkaluna

- Vuoden 2020 alussa julkaistava uusi verkkopalvelu www.kaarina.fi sisältää uudistetun osallisuusosion, joka on kiinnostava ja houkutteleva sekä helposti käytettävä. Samoin kuin koko uusi verkkopalvelu, myös osallisuuden sivut ovat mobiiliystävälliset eli niitä on miellyttävä käyttää sekä tietokoneella, älypuhelimella että tabletilla.
- Uudesta verkkopalvelusta tehdään saavutettava, mikä osaltaan edistää osallisuutta.
- Verkkopalvelun osallisuussivujen sisältö:
  - **Eri osallistumis- ja vaikuttamiskanavien esittelyt ”toimi näin” -ohjeineen**
    - Kuntalaisaloite.fi → tuodaan Kaarinaa koskevat aloitteet nk. upotuksena sivustolle
    - Poliittiset päätöksentekuelimet (kaupunginvaltuusto ja -hallitus, lautakunnat) + vaalit
    - Vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, vanhus- ja veteraanineuvosto)
    - Palautejärjestelmä (kaarina.fi/palaute)
    - Järjestöt ja vapaaehtoistyö
    - Kansalaisaloite.fi, nuortenideat.fi, otakantaa.fi jne.
  - **Uutisia ja nk. nostoja osallistumis- ja vaikuttamiskanavien tapahtumista ja päätöksistä**
    - Esim. kaavoitusasioiden ajankohtaiset asiat
    - Nostoja palautejärjestelmään tulleista palautteista ja niihin annetuista vastauksista
  - **Perus- ja ajankohtaistietoa sekä uutisia avustuksista**

Osallistumisen paikat ja tilat

Osallistumisen paikat ja tilat

Vastuutaho: tila- ja ravintopalvelut

- Kaupunkien yksi taloudellisen tuen muoto on tarjota yhdistyksille tiloja maksutta tai edullisesti.
- Kaarinassa kaupungin tiloja tarjotaan jo nykyisellään yhdistysten käyttöön kaupungin oman käytön ollessa ensisijaista.
- Kaupunginhallitus 19.11.2018 on päättänyt valmistella tilaselvityksen yhdistysten käyttöön soveltuvista kaupungin tiloista/tilasta.
- Kaupunginhallitus 26.11.2018 on käsitellyt valtuustoaloitetta kaupungin hallinnoimien tilojen tilankäyttöraportista ja sähköisen varausjärjestelmän avaamisesta ja päättänyt selvittää sähköisen varausjärjestelmän käyttöönottoa toiminnan kehittämis- ja talouden tasapainottamissuunnitelman yhteydessä.
- Yhdistyksille tarjotaan edelleen kaupungin tiloja maksutta tai edullisesti. Tilojen luovuttamisesta päättää hallinnoiva yksikkö.
- Tavoitteena on, että kaupungin tilojen varausta yksinkertaistetaan ja otetaan käyttöön sähköinen varausjärjestelmä. Järjestelmä helpottaa yhdistysten mahdollisuuksia hyödyntää kaupungin tiloja.

Osallisuustyön kehittäminen ja resursointi

Osallisuustyön kehittäminen ja resursointi

- Osallisuustyö on tämän suunnitelman mukaisesti aluetyötä, viestintää, kaupungin tiloja, järjestöyhteistyötä ja osallistavaa budjetointia, joita tehdään osana varsinaisia työtehtäviä ja jokaisella kaupungin palvelualueella.
- Yhteistyö yhdistysten ja järjestöjen kanssa:
  - Järjestökoordinaattoria Kaarinassa ei ole. Järjestöyhteistyötä tehdään kaupungin kaikilla palvelualueilla siltä osin kuin se liittyy palvelualueen toimialaan ja työtehtäviin.
  - Yhdistysten avustuskriteerit arvioidaan uudelleen huomioiden vahvemmin kaupungin tarpeet ja muuttuva toimintaympäristö.
- Nykyresursseilla jokaisen palvelualueen on sitouduttava osallisuuden kehittämiseen. Tämä edellyttää jatkuvaa oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta palvelualueilta.

Osallisuuslupauksia

- **Nuorisovaltuusto**

- "Olen aktiivinen"
- "Varmistan, että nuva-vaalit onnistuvat ja nuva jatkaa"
- "Ilmaisen mielipiteeni"

- **Aluetyöryhmät**

- "Lupaan tehdä työni hyvin"
- "Lupaan auttaa kuntalaisia. Jos en osaa, otan selvää"
- "Asukasillasta saadaan vähintään yksi asukasedustaja aluetyöryhmään"

- **Vammaisneuvosto**

- "Lupaan tukea vammaisten osallisuutta yhteiskuntaan ja tarjota mielekästä toimintaa ja elämyksiä arkeen"
- "Olemalla mukana kaupungin luottamusmiesorganisaatiossa viemässä eteenpäin asioita, jotka ovat tärkeitä vammaisten näkökulmasta"
- "Teen kokopäivätoimijana, vapaaehtoisena vammaistyötä jatkuvasti arkiviikot, mutta välillä myös viikonloput. Jatkan tätä niin kauan kuin pystyn"

- **Vanhus- ja veteraanineuvosto**

- "Kehitän ikäihmisten yhdessäolon mukavuutta yhdistyksen puitteissa (matkat, retket, liikunta...)"
- "Lupaan osallistua kuntapäätäjänä ikäihmisten asioiden eteenpäin viemiseen ja kehittämiseen Kaarinassa"
- "Viestitän järjestön jäsenille tietoja, joita saan kaupungilta"

**Paras paikka osallistua ja
vaikuttaa.**

